

Nr 194

Av herr **Bergman m. fl.**, om inrättande vid universitetet i Göteborg av en professur i sociologi och en tjänst som förste assistent i samma ämne.

Redan i det betänkande som den 31 maj 1887 avgavs av den för Göteborgs högskolas planerande tillsatta förstärkta beredningen yrkades att av de tre tillärnade fasta lärarplatserna vid högskolan den ena skulle omfatta *samhällslära och nationalekonomi*. Genom en donation av herr August Röhss den 29 juli 1901 sattes högskolan i tillfälle att inrätta bl. a. en professur i *nationalekonomi och sociologi*. Till den nya lärostolens förste innehavare utnämndes år 1903 Gustaf F. Steffen, vilken redan före professurens inrättande meddelat undervisning i dessa ämnen vid högskolan. Under de 26 år som Gustaf Steffen innehade nämnda lärostol höll han regelbundet föreläsningar i sociologi.

Under tiden hade nationalekonomien blivit särskilt examensämne vid statsuniversitetet och vid Stockholms högskola. När professuren i nationalekonomi och sociologi år 1931 återbesattes, bedömde också samtliga sakkunniga de sökandes kompetens med hänsyn till deras insatser inom nationalekonomien. Det innebar därför endast en formell bekräftelse på en i verkligheten timad förändring, när Kungl. Maj:t den 26 januari 1951 biföll en av högskolans styrelse ingiven framställning att professuren i nationalekonomi och sociologi skulle i framtiden benämnas August Röhss' professur i nationalekonomi.

Under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet fick sociologien särskilda företrädare i Uppsala och Stockholm samt sedermera även i Lund. I sina petita för budgetåret 1951/52 upptog styrelsen för Göteborgs högskola en professur i sociologi som ett av sina angelägnaste önskemål. Till stöd för sitt äskande åberopade den bl. a. en av ett hundratal representanter för Göteborgs näringsliv samt dess kulturella och allmänna institutioner kort förut till chefen för ecklesiastikdepartementet ingiven framställning om åtgärder för en professur i sociologi vid Göteborgs högskola. Professuren tillstyrktes också av universitetskanslern men föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Senare gjorda framställningar har rönt samma öde. Även i sina petita för budgetåret 1957/58 har större konsistoriet vid Göteborgs universitet upptagit en professur i sociologi. I underdånigt utlåtande den 10 augusti 1956 över konsistoriets äskanden anförde universitetskanslern, att frågan om ordnandet av sociologiundervisningen vid universitetet krävde viss ytterligare utredning, vilken borde inriktas på en undersök-

ning av möjligheten av en samordning av undervisningen i sociologi vid universitetet och vid socialinstitutet i Göteborg. Sedan universitetet under hand anmodats verkställa denna utredning, inkom större akademiska konsistoriet den 27 oktober 1956 med ett förslag till anordnande av undervisning i sociologi vid universitetet, vilket godkännts av socialinstitutets styrelse.

Enligt detta förslag skulle innehavaren av professuren i sociologi vid universitetet jämväl vara skyldig att bestrida undervisningen (36 timmar, därav 24 timmars föreläsningar och 6 dubbeltimmars seminarieövningar) och examination vid socialinstitutet. Professorns undervisningsskyldighet vid universitetet skulle i samband härmed begränsas till att i genomsnitt omfatta tre timmar i stället för eljest för innehavare av professorsbefattning föreskrivna fyra timmar för vecka under läsåret. Socialinstitutet skulle bidra till professorns avlöning med 2 000 kronor för år. Socialinstitutets styrelse skulle äga rätt att innan befordringsärende rörande ifrågavarande professur överlämnades till kanslern avgiva yttrande angående de å förslagsrum uppsatta sökandenas lämplighet som lärare i sociologi vid institutet. Förslaget, som i huvudsak överensstämde med vad som redan tillämpats vid Stockholms högskola och socialinstitutet i Stockholm, tillstyrktes av universitetskanslern i underdånigt yttrande den 30 oktober 1956.

I den redogörelse som i årets statsverksproposition lämnas för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. redovisas icke detta förslag. Enligt vad vi inhämtat beror detta på att kanslerns yttrande av den 30 oktober kommit departementet till handa för sent för att förslaget skulle kunna inarbetas i statsverkspropositionen. Framställningen har emellertid senare av Kungl. Maj:t upptagits till särskild prövning men lämnats utan bifall.

Om behovet av en dylik professur torde inga meningsskiljaktigheter råda. Såsom framhålles i större akademiska konsistoriets petita har ett antal vid Göteborgs universitet inskrivna studerande, på grund av att möjligheter till undervisning och forskning i sociologi icke kan erbjudas därstädes, nödgats förlägga studierna i ämnet till annat lärosäte. Den brist i universitetets organisation, som frånvaron av en sociologiprofessur utgör, framträder starkt mot bakgrunden av det livliga intresse för sociologiska frågor, som finns i Göteborg, och med tanke på de rika möjligheter för sociologisk forskning som staden erbjuder genom sin storlek, sin egenskap av handels- och industricentrum samt sin sociala struktur. Ett uttryck för det lokala intresset för sociologisk forskning är den donation å 90 000 kronor, som på våren 1954 tilldelades Göteborgs högskola enligt ett gåvobrev från enskild donator. Den möjlighet som genom denna donation skapats att under en om ock begränsad tid få till stånd en sociologisk forskningsverksamhet i Göteborg är helt naturligt av synnerligen stort värde.

Enligt vår mening framstår införandet av sociologi som undervisnings- och examensämne i Göteborg såsom en angelägenhet av största vikt. Med hänsyn till ämnets storlek och betydelse bör det företrädas av en lärare i professors ställning. Till hjälp vid undervisning och forskning bör till professuren dessutom knytas en förste assistent. Önskvärt vore att, såsom konsistoriet förordat och kanslern tillstyrkt, jämväl ett kanslibitråde anställdes. I betraktande av den allmänna förstärkning av biträdespersonalen som föreslagits i statsverkspropositionen torde det emellertid kunna därmed anstå för instundande budgetår.

Kostnaderna för de här föreslagna befattningarna uppgår med nuvarande lönesättning till följande belopp.

En professur: Avlöning	.....	26 904	
	Rörligt tillägg	....	7 608
			<u>34 512</u>
Häriifrån avgår såsom bidrag från			
socialinstitutet	.....	2 000	Kr. 32 512
En förste assistent: Arvode	.....		» 13 644
		Summa	<u>Kr. 46 156</u>

Med hänvisning till ovanstående hemställes, att riksdagen måtte besluta,

a) att en professur i sociologi inrättas vid universitetet i Göteborg fr. o. m. den 1 juli 1957,

b) att innehavaren av denna lärostol ålägges att i den utsträckning konsistoriet och kanslern föreslagit bestrida undervisning och examination vid socialinstitutet i Göteborg,

c) att en tjänst som förste assistent jämväl inrättas i ämnet, samt

d) att till bestridande av kostnaderna för dessa tjänster anvisas ett belopp av 46 156 kronor.

Stockholm den 25 januari 1957

Per Bergman   *Herbert Hermansson*   *Ruth Hamrin-Thorell*

Edgar Sjödahl   *Fritiof I. Boo*